

Utformning krisstöd 2019

Jordbruksverkets förslag till fördelning av stöd till
lantbruket på grund av sommarens torka

Innehåll

1. Uppdraget	2
2. Bakgrundsinformation	2
2.1 Väderdata från SMHI	2
2.2 Övrig information	2
2.3 Samråd	2
3. Beskrivning av situationen	2
3.1 Intäktsbortfall i växtodlingen	3
3.2 Kostnadsökningar i animalieproduktionen	3
3.3 Intäktsbortfall och ökade kostnader i trädgårdsnäringen och matpotatisodlingen	4
4. Analys och prioritering	4
5. Fördelningsförslag	5
5.1 Fördelning baserad på historisk dieselförbrukning	5
5.2 Stöd per produktionsgren	6
6. Jordbruksverkets ställningstagande	7
7. Regelverk	7
7.1 Återbetalning av dieselskatt	7
7.2 Stöd per produktionsgren	8
8. Kostnad för administrationen	10
9. Bilaga 1	12
10. Bilaga 2	21

1. Uppdraget

Jordbruksverket fick i augusti 2018 ett regeringsuppdrag att föreslå utformning av ett ekonomiskt stöd till lantbruksföretag som drabbats av sommarens torka. Enligt uppdraget ska stödet utformas för att lindra konsekvenserna av lantbruksföretagens inkomstbortfall och begränsa de långsiktiga konsekvenserna för svensk livsmedelsproduktion. Vi har tolkat att inkomstbortfall avser både minskade intäkter och ökade kostnader. I uppdraget ingår också att beakta situationen och analysera vilka åtgärder som är mest effektiva och ändamålsenliga.

Enligt uppdraget riktar sig pengarna till lantbruket. Eftersom rennärningen och vattenbruket inte är en del av lantbruket ingår de inte i de förslag som vi presenterar här. Vi erfar dock att rennärningen har drabbats av torkan med till exempel sämre sommarbeten än normalt. I vilken utsträckning vattenbruket drabbats är inte kartlagt i dagsläget.

Vi har valt att inte särskilt prioritera företag inom hästnärningen och trädgårdsföretag med prydnadsväxter eftersom de i liten eller ingen utsträckning bidrar till livsmedelsproduktionen. De ingår dock i vissa av fördelningsförslagen då det av administrativa skäl blir för kostsamt att skilja ut de berörda företagen.

2. Bakgrundsinformation

2.1 Väderdata från SMHI

Med utgångspunkt från väderdata har vi konstaterat att sommarens torka drabbat hela landet med små variationer. I slutet av augusti ändrades vädersituationen dock radikalt med ökad nederbörd. Hösten har också varit gynnsam, med för årstiden höga temperaturer. Det har gjort att slättervallar och beten fortsatt att växa. Därigenom har grovfoder kunnat skördas och grovfodersituationen har förbättrats jämfört med de farhågor som fanns tidigare under sommaren.

2.2 Övrig information

Den information som i övrigt ligger till grund för våra analyser bygger på insamlade uppgifter från rådgivare inom hushållningssällskapen, Växa Sverige och länsstyrelserna. Framst genom olika enkätsvar har de rapporterat situationen i olika delar av landet. Andra källor har varit till exempel LRF:s enkätundersökningar bland sina medlemmar samt information som olika branschorganisationer har bidragit med.

2.3 Samråd

Under uppdragets genomförande har vi haft samråd med branschens organisationer och berörda myndigheter. Samrådet har genomförts i två steg. Det första steget genomfördes som ett brett skriftligt samråd där alla tillfrågade organisationer och myndigheter fick svara på frågor om hur de bedömde att stödet borde fördelas. Tillsammans med vår egen analys gav det input till steg två som var ett muntligt samråd där vi framförallt diskuterade situationen efter torkan. Vi diskuterade också olika sätt att fördela stödet. I bilaga 2 framgår vad som framkom i respektive samrådsrunda.

3. Beskrivning av situationen

Under hösten har vi följt och kartlagt situationen inom lantbruket. Vi har följt skördeutvecklingen men också prisutvecklingen och andra åtgärder som näringen vidtagit. Våra beräkningar av intäktsbortfall och kostnadsökningar inom de olika produktionsgrenarna framgår av bilaga 1.

3.1 Intäktsbortfall i växtodlingen

Inom växtodlingen var skördebortfallet ett faktum redan innan regnet kom. Enligt Jordbruksverkets officiella prognos är skördebortfallet inom spannmålsodlingen omkring 30 procent. Branschens prognoser pekar dock på ett högre bortfall, uppemot 50 procent.

Producentpriset på bland annat spannmål steg kraftigt redan under sommaren. Enligt Jordbruksverkets senaste tillgängliga prisstatistik (augusti 2018) steg avräkningspriset för vete med drygt 80 öre per kilo jämfört med motsvarande period föregående år. Den varma och torra sommaren har också lett till minskat behov av bekämpning av svamp, ogräs och skadedjur i odlingarna vilket minskat kostnaderna. Skörden kunde även i stor utsträckning genomföras innan regnen började vilket gjorde att kostnaderna för torkning varit låga i år.

Inom spannmålsodlingen har företagen möjlighet att prissäkra hela eller delar av sin skörd genom kontrakt. Enligt uppgifter från LRF utnyttjar ungefär hälften av växtodlingsföretagen den möjligheten och de säkrar då vanligtvis i genomsnitt halva den förväntade skörden för året. Branschen har vid ett flertal tillfällen under samrådsprocessen lyft att årets skörd har gått till att uppfylla leveransskyldigheten i kontrakten vilket gjort att de i mindre utsträckning kunnat tillgodogöra sig prishöjningen.

Systemet med prissäkring är en form av riskhanteringssystem som är avsett att hantera prisfluktuationer som beror på tillgången på t ex spannmål på världsmarknaden. Tillgången beror till stor del på väderbetingelserna det enskilda året. Kontrakten är en affärsuppgörelse mellan säljare och köpare och vi bedömer därför att konsekvenserna i första hand måste hanteras av dessa två parter. Flera inköpare har under hösten gjort eftergifter i kontraktsvillkoren.

3.2 Kostnadsökningar i animalieproduktionen

Regnet och den varma hösten har gjort att vall- och betestillväxten fortsatt långt in på hösten. Enligt våra uppskattningar fattas det dock fortfarande i genomsnitt 5-10 procent grovfoder. Branschens organisationer bedömer att den siffran kan vara något högre.

Det har varit kostsamt för företagen att få ihop den mängd grovfoder som behövs för vintersäsongen. Den främsta orsaken är att de skördat mycket större arealer än normalt med ökade maskin- och arbetskostnader som följd. Det är främst trädor som skördats (uppemot 150 000 ha) men även en del av spannmålen har ensilerats till grovfoder (cirka 100 000 ha). Andra åtgärder för att klara grovfoderbehovet har varit att köpa in halm som tillsammans med kraftfoder kan användas för vissa djurkategorier. Ungefär 60 procent av det grovfoder som tagits in i år har normalt näringsinnehåll medan uppemot 40 procent bedöms ha ett lågt näringsinnehåll. Det kommer sannolikt att orsaka lägre produktion under vintern framförallt inom mjölkproduktionen.

Producentpriserna för mjölk har stigit med mellan 15 och 30 öre per kilo under hösten. Det kompenseras till viss del de ökade foderkostnaderna. Producentpriserna på nöt- och lammkött är hittills oförändrade.

Även de produktionsinriktningar inom animalieproduktionen som är spannmålsbaserade (gris, fågel och ägg) har fått väsentligt ökade foderkostnader. En stor del av företagen är beroende av inköpt foder och har redan nu under sommaren och hösten fått känna av prishöjningarna. Producentpriset på gris, kyckling och ägg har hittills inte stigit.

I dagsläget finns det inget som tyder på en ökad utslaktning av livdjur. Vi vet dock att många djurföretag gjorde stora anmälningar till slakt tidigt i somras. När fodersituationen nu förbättrats under hösten kan det innebära att man som företagare avvaktar med att göra sig av med djur till efter årsskiftet.

Slakterierna har under hösten arbetat med köerna men det finns fortfarande signaler från lantbruksföretagen att de inte kommer att kunna leverera slaktfärdiga djur i tid. Vi ser det som en riskfaktor då det både kan leda till ökad foderåtgång eftersom djuren måste fodras under längre tid och att det även kan uppstå problem med djurskyddet på grund av platsbrist i stallarna. Vi bedömer att det är av stor vikt att slakterierna hanterar frågan.

3.3 Intäktsbortfall och ökade kostnader i trädgårdsnäringen och matpotatisodlingen

Inom trädgårdsnäringen är det främst frilandsodlingen av grönsaker som har drabbats av större skördebortfall och ökade produktionskostnader. Värmen har gjort att många produkter blev skördeklara samtidigt och dessutom tidigare än planerat. Det innebär att vissa arealer fick lämnas oskördade på grund av brist på arbetskraft, dålig produktkvalitet och en övermättad marknad. Även produkternas storlek och hållbarhet har påverkats negativt. Ett annat problem är att vissa grödor slutar växa vid en temperatur kring 30 grader även om det finns tillgång till vatten.

Företagen har också haft högre kostnader för sådd och plantering, växtnäring och ogräsbekämpning. Uppstartskostnaden, som ofta är hög inom grönsaksodlingen, har i vissa fall blivit betydligt högre än normalt eftersom företag har blivit tvungna att så om fälten vid flera tillfällen på grund av värmen. Producentpriserna har varit i stort sett oförändrade.

Inom odlingen av matpotatis har odlingssäsongen inneburit ökade kostnader för bevattning och avgörande för skördeutfallet har just varit möjlighet till bevattning. Höjda priser på matpotatis har delvis kompenserat intäktsförluster på grund av lägre skörd och ökade kostnader.

4. Analys och prioritering

Svenskt jordbruk har i sin helhet påverkats av det torra vädret under sommaren 2018. Under sommaren var det främst akuta problem med foder till idisslare som stod i centrum med risk för omfattande utslaktningar. Valet att fördela torkstödet för 2018 till den grovfoderbaserade animalieproduktionen baserades på de fakta som var kända under sommaren.

Stora ansträngningar har gjorts för att mildra konsekvenserna av torkan. Vädret under hösten varit gynnsamt vilket gjort att bilden ser något annorlunda ut nu jämfört med det initiala läget under sommaren.

- Skördebortfallet i vegetabilieproduktionen, främst spannmål och oljeväxter, har visat sig vara större än förväntat.
- Den spannmålsbaserade animalieproduktionen har påverkats negativt av kostnadsökningar för fodermedel.
- Det har hittills inte skett några stora utslaktningar av idisslare men en negativ påverkan på produktionen inom mjölk, nötkötts- och fårsektorerna kan dock inte uteslutas på grund av att foderkvaliteterna är sämre än normalt.

Vid fördelningen av 2019 års torkstöd är det därför viktigt att både beakta de akuta konsekvenserna i företagen och den mer långsiktiga produktionspotentialen så att målen i den nyligen antagna livsmedelsstrategin kan uppnås. Stödet för 2019 bör därför fördelas fler produktionsinriktningar med fokus på den långsiktiga produktionen av livsmedel.

5. Fördelningsförslag

Stödet kan fördelas på olika sätt. Vi har i vårt arbete vägt ihop träffsäkerhet, enkelhet och snabbhet. Utifrån gjorda prioriteringar under avsnitt 4 samt med fokus på nämnda kriterier redovisas två olika fördelningsförslag. Det första, som vi förordar, är att stödet fördelas på basis av historisk dieselförbrukning medan det andra förslaget ges i form av riktade stöd till olika produktionsgrenar med huvudfokus på moderdjur inom animalieproduktionen. Oberoende av vilken fördelningsmodell som väljs kommer stödet tidigast att kunna betalas ut juni/juli 2019.

5.1 Fördelning baserad på historisk dieselförbrukning

De stora ansträngningar som gjorts, inte minst att samla in tillräckligt med grovfoder, har givit jordbrukarna stora merkostnader för extra körningar. Vi bedömer därför att en fördelning av stödet baserat på den mängd diesel och eldningsolja som förbrukats under 2018 ger en god träffsäkerhet och därmed stödjer en långsiktig jordbruksproduktion i Sverige. Vi bedömer att detta förslag därmed på ett bra sätt kan lindra torkans negativa effekter i lantbruksföretagen.

Dagens system för återbetalning av dieselskatt föreslås som utbetalningsmetod för torkstödet genom att återbetalningen för 2018 höjs med 670 miljoner kronor.

Vissa produktionsgrenar, som fågel, ägg och trädgård kommer inte att få ta del av stödet i någon större utsträckningen på grund av låg dieselanvändning. Till dessa inriktningar förslår vi därför att medel stället avsätts i form av utvecklingsprojekt. Vi föreslår därför att ägg, fågel och frilandsgrönsaker får 30 miljoner kronor var för projekt som syftar till att stärka sektorns tålighet för framtida extremväder.

Jordbruksverket vill poängtera att vi inte föreslår en sänkning av dieselskatten utan en fördelning av avsatta stödmedel utifrån en fördelningsnyckel som utgår från historisk förbrukning av diesel och eldningsolja. Stödet har därmed ingen styrande effekt på förbrukningen av bränsle.

Tabell 1. Fördelning av medel i förslag baserat på återbetalning av dieselskatt.

Produktionsgren	Fördelningsgrund	Totalt belopp (kr)
Alla produktionsgrenar (utom nedanstående sektorer)	Dieselförbrukning 2018	670 miljoner
Ägg, fågel, frilandsgrönsaker	30 milj per sektor	90 miljoner

En viktig fördel med denna stödmodell är att det redan finns administrativa system som går att använda för att kanalisera stödet.

Då stödet fördelas utifrån förbrukningen av diesel på de enskilda företagen leder det till att företag med en förhållandevis stor produktion som kommer att gynnas av en sådan fördelningsmodell.

Exempel på produktionsgrenar som får förhållandevis högt utfall är växtodlingsföretag med mycket specialgrödor samt mjölkproduktion. Mer extensiv växtodling och extensiv köttproduktion får mindre stöd.

En nackdel med förslaget till fördelning är att det är svårt att särskilja förbrukningen i jordbruket från skogsbruket. Det finns även andra gränsdragningsproblem som till exempel att lantbruksföretag lägger ut stora delar av skördarbetet på maskinstationer eller att de använder HVO-bränsle. Vi vet också att det finns en stor mängd företag som har gamla SNI-koder som inte längre speglar företagets aktuella inriktning. Vi bedömer dock att eftersom stödet inriktas mot jordbruksföretag blir träffsäkerheten ändå hög.

5.2 Stöd per produktionsgren

I detta alternativ riktas stödet mot att begränsa de långsiktiga konsekvenserna, bland annat utslagning av moderdjur. Animaliesektorns förhållandevis svaga konkurrenskraft samt dess betydelse för landsbygdens miljöer är argument för att rikta stödet mot denna sektor. Animalieproduktionen har sämre förutsättningar att klara konkurrensen på en global marknad och kan på detta sätt stärkas.

Skulle foderbristen leda till att moderdjur slås ut tar det lång tid att bygga upp produktionen på nytt. De stora kostnadsökningarna kan innebära att lantbruksföretag, som redan tidigare haft en pressad ekonomi, väljer att lägga ner verksamheten eller byta inriktning.

I känsliga områden som till exempel skogs- och mellanbygder, finns det ofta få eller inga alternativ till grovfoderbaserad animalieproduktion. En stor del av nöt, mjölk och får företagen som återfinns i skogs- och mellanbygder har inte tillgång till arealer som lämpar sig för spannmålsodling som alternativ eller komplement.

Ser vi på mjölksektorn, den värdemässigt tyngsta av dessa sektorer, så har de tidigare haft problem med låga priser och svag lönsamhet, vilket gjort att det är en utsatt näringsgren som dessutom kräver stora investeringar i byggnader och utrustning. Trösklarna för inträde i sektorn är höga bland annat när det gäller tillgången till kapital.

För den grovfoderbaserade animalieproduktionen samt gris fördelas stödet per moderdjur med produktionsvärdet som fördelningsgrund. Förslaget inkluderar inte slaktsvin i dagsläget. Innan eventuellt beslut bör det analyseras närmare. Övriga sektorer erhåller stöd som kan utnyttjas kollektivt. För att kunna betala ut stödet krävs att nya administrativa rutiner skapas för vissa djurslag.

Fördelning av stödet i förhållande till produktionen inom respektive sektor framgår av nedanstående tabell.

Tabell 3. Stöd per produktion inom respektive produktionsgren.

Produktionsinriktning	Stödgrundande enhet	Antal (cirka)	Stöd per enhet (cirka)	Total stödsumma milj kr
Mjölkkor	Djurenhet (DE)	322 010 DE	1 191	384
Am- och dikor	Djurenhet (DE)	207 620 DE	385 kr	80
Tackor och getter	Djurenhet (DE)	45 197 DE	80 kr	24

Suggor	Individ (sugga)	139 627	515 kr	72
Fågel	Projekt			30
Ägg	Projekt			30
Friland grönsaker	Projekt			30
Matpotatis	Projekt			30
Växtodlingsföretag utan djurhållning	Investeringsstödsansökan			80
Totalt				760

6. Jordbruksverkets ställningstagande

Jordbruksverket förordar som framgår ovan i första hand att stödet fördelas på basis av historisk dieselförbrukning i jordbruket under 2018. Genom att använda ett befintligt system minimeras den administrativa bördan och det ges förutsättningar att betala ut stödet effektivt, enkelt och snabbt vilket branschen efterfrågat vid samråden. Alla fördelningsgrunder har en viss trubbighet. Vi bedömer dock att detta förslag är det som bäst lindrar torkans negativa effekter på lantbruket som helhet.

7. Regelverk

Nedan har vi gjort en översiktlig genomgång av de regelverk som kan bli aktuella för de olika förslagen till fördelning av stöd. Under utredningens gång har vi även tittat på möjligheten att betala ut pengarna som stöd av mindre betydelse (de minimis) enligt förordning (EU) nr 1408/2013. Vi har dock valt att inte gå vidare med den möjligheten då det i och med 2018 års stöd finns ett antal företag som utnyttjat maxtaket. Det kan också skapa begränsningar för lantbruksföretagen att utnyttja andra stöd av mindre betydelse eftersom maxtaket gäller under tre år. Utrymmet begränsas också av ett nationellt tak som gör att hela summan för 2019 inte ryms inom gränsvärdet. Ett tredje alternativ skulle kunna vara att utnyttja befintliga stöd inom landsbygdsprogrammet till exempel miljöersättningar eller kompensationsstöd. Som framgår nedan så har vi funnit att utvecklingsprojekten är lämpliga att administrera genom landsbygdsprogrammets regelverk medan övriga förslag lämpligast genomförs genom andra förordningar.

7.1 Återbetalning av dieselskatt

Om detta alternativ blir aktuellt kommer stödet att administreras av Skatteverket.

En återbetalning av dieselskatt skulle ske enligt artikel 44 i förordning (EU) nr 651/2014¹. Stödet skulle få relativt få villkor vilket kan ge ett enkelt stöd. Ett begränsande villkor är att företag inte får finnas sig i ekonomiska svårigheter. Enligt uppgifter från Skatteverket får årligen få cirka ett 70-tal företag avslag på grund av den anledningen på den ordinarie återbetalningen av skatt på diesel till jord-, skogs och vattenbruket.

¹ Kommissionens förordning av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget

7.2 Stöd per produktionsgren

Stöd till moderdjur kan fördelas utifrån artikel 25 i förordning (EU) nr 702/2014². Bedömningen är att det ger en relativt låg administrativ börda då villkoren främst handlar om hur stödet ska beräknas med koppling till torkan. Beräkningar av skadan kan ske per produktionsinriktning och stödgrundande uppgifter kan i stor utsträckning hämtas från befintliga register.

Följande genomgång av villkoren i artikel 25 i förordning (EU) nr 702/2014 ska ses som ett förberedande arbete inför en eventuell förordning för en ny stödordning.

Avsnitt i artikel 25	Översiktlig beskrivning av villkor	Kommentar
25.1	Stöd får bara ges till mikro, små och medelstora företag	Enligt bedömningar av uppgifter om antal anställda och uppskattningar av omsättning i jordbruksföretag bedömer vi att det inte finns något lantbruksföretag i kategorin stora företag enligt EU-kommissionens definition.
25.2	a) Sverige måste formellt erkänna torkan som en allvarlig klimathändelse	Kräver beslut av regeringen. Vi bedömer dock att sommarens situation uppfyller kraven för att betraktas som allvarlig klimathändelse.
	b) det ska finnas ett orsakssamband mellan händelsen och skadan	Vi bedömer att det finns ett tydligt samband mellan skördebortfall alternativt ökade kostnader och torkan.
25.3	Ska betalas direkt till producent eller producentorganisation	Stöd kommer att betalas direkt till producent alternativt till branschorganisation.
25.4	Stödet ska inrättas inom tre år och betalas ut inom 4 år	Stödordningen kommer att kunna vara klar för ansökan under 2019.
25.5 och 6	Stödberättigande kostnader ska vara kostnader för den skada som uppstått och som bedömts av t ex en offentlig myndighet.	Jordbruksverket kommer att bedöma skadans storlek utifrån insamlade uppgifter om t ex skördebortfall och ökade kostnader.
25.6	Inkomstbortfallets storlek beräknas genom produktionen i år minus produktionen genomsnittsåret och ökas med tillkommande kostnader på grund av händelsen.	Underlag för beräkning kommer att tas fram när stödordningen skapas.
25.7	Avser stöd för materiella skador	Inte aktuell då den allvarliga klimathändelsen inte har orsakat materiella skador. Därför blir det inte aktuellt att stödet ska omfatta ersättning av materiella skador.
25.8	Beräkning av stödbelopp ska göras för den enskilda stödmottagaren	Beräkningen av det enskilda företagets stöd kommer att göras genom ett fastställt belopp för skadan som multipliceras med den enhet som valts.

² Kommissionens förordning av den 25 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd inom jordbruks- och skogsbrukssektorn och i landsbygdsområden förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt

		Beloppen per enhet kommer att anpassas till typ av enhet (t ex per kilo mjölk, per djurenhet osv). Skadans storlek per företag kopplas till de antal enheter företaget har exempelvis antal kilo mjölk, anta djurenheter osv.
25.9	Att stödet ska minskas om det finns en tecknad försäkring som täcker minst 50% av genomsnittlig årsproduktion produktionsrelaterad inkomst.	Utredning av eventuella försäkringar görs i samband med ansökan.
25.10	Maximal ersättning är 80 % av stödberättigande kostnader. Nivån får ökas till 90% i områden med naturliga begränsningar.	Anpassas när stödbelopp per enhet beräknas.

Utvecklingsprojekten administreras genom samarbetsåtgärden (åtgärd 16) inom landsbygdsprogrammet. Det kommer att kräva en programändring, tillägg i den befintliga landsbygdsförordningen, framtagning av urvalskriterier samt anpassning av föreskrift. Utvecklingsprojekten tilldelas branschorganisationerna (ett projekt var). Projektet utgår från en verksamhetsplan/projektplan med aktiviteter som syftar till att göra branschens företag mer motståndskraftiga för extrema väderhändelser i framtiden. Ansökan kan ske under 2019 och utbetalning under 2019-2023.

Stöd för investeringar bör tilldelas genom att skapa en stödordning enligt artikel 14 i förordning (EU) nr 702/2014. Ansökan under 2019 och utbetalning under 2019-2023. Vi bedömer att det totalt sett kan ge en enklare administration om det hålls utanför landsbygdsprogrammet. Aktuella villkor i artikel 14 bedömer vi är de som räknas upp i tabellen nedan.

Avsnitt i artikel 14	Översiktlig beskrivning av villkor	Kommentar
14.1	Att stödet är förenligt med artikel 107.3 i fördraget om det uppfyller villkoren i kapitel 1 samt punkt 2- 14 i denna artikel samt att det då är undantaget från anmälningsskyldighet enligt artikel 108.3 i fördraget.	
14. 2	Investeringen får genomföras av en eller flera stödmottagare och avse en materiell eller immateriell tillgång.	
14.3 e)	Att stödet kan ges till att förebygga skador som orsakas av t ex allvarliga klimathändelser.	Investeringen ska i varje enskilt fall kunna motivera att produktionen i företaget är mer förberedd för allvarliga klimathändelser t ex torka, onormalt hög nederbörd, kyla eller värme.
14.5	Investeringen ska vara förenlig med unionslagstiftningen och medlemsstatens miljölagstiftning.	Krav för utbetalning kommer att vara att det finns aktuella tillstånd för investeringen.
14.6 h)	Stödberättigande kostnader får omfatta kostnader för specifika åtgärder.	Stödberättigande kostnader kommer att vara kopplade till investeringar som uppfyller punkt 14.3 c)

14.8	Investeringar i bevattning måste uppfylla kraven i artikel 9.1 första strecksatsen i direktiv 2000/60/EG.	
14.9	Stödberättigande kostnader kan inte omfatta t ex inköp av produktionsrättigheter, ettåriga växter eller plantering av dessa, dräneringsarbeten.	
14.10	Stödet ska vara tillgängligt för en större grupp t ex hela vegetabiliesektorn och alla inom den gruppen ska kunna söka stödet.	Prioritet kommer att ges till de företag som i huvudsak har växtodling.
14.11	Stödet får inte strida mot förbud eller restriktioner som framgår av förordning (EU) nr 1308/2013.	Stödet anpassas till att vara förenligt med nämnda förordning.
14.14	Högsta nivån för förebyggande åtgärder får vara högst 80% men får vara 100% om den genomförs av flera stödmottagare gemensamt.	

8. Kostnad för administrationen

Kostnaderna för den stödadministration som de föreslagna åtgärderna ger upphov till har uppskattats enligt en enkel modell. Beräkningarna får ses som indikativa.

I modellen finns en grundkostnad som avser till exempel utformning av villkor (till vem, vad, hur mycket och varför), regelverk, information till sökande och ansökningshandlingar. Till det kommer mer rörliga kostnader bland annat IT-system där kostnaden avgörs framförallt av stödordningens antal villkor, komplexiteten i villkoren samt hur mycket av de kontroller och stödgrundande uppgifter som behövs automatisera i IT-systemet. Avgörande är också om man kan modifiera ett befintligt IT-system eller måste utveckla ett nytt. Den mest avgörande rörliga kostnadsposten är den mängd manuell tid som varje ansökan kräver.

Beräknad timkostnad inklusive OH: 630 kr/tim.

Förslag	Uppskattat antal ansökningar	Grundkostnad inklusive IT-utveckling (kr)	Andel ärenden som kräver manuell hantering (%)	Uppskattad manuell handläggningstid (tim per ärende)	Summa kostnad manuell hantering (kr)	Total kostnad administration (kr)
Återbetalning av dieselskatt ³	a) 40 000	800 000	100 (40 000)	10 min i snitt	4 400 000	5 200 000
Stöd till moderdjur	15 000	1 320 000	15 (2250 st)	2	2 835 000	4 200 000

³ Alternativ a) avser en enkel administration med få villkor och liten mängd manuell hantering. Alternativ b) innebär en mer manuell hantering om det finns villkor som inte kan kontrolleras automatiskt.

Stöd till utvecklingsprojekt	4 (ett per bransch)	50 000	100 (4)	30	75 600	125 600
Stöd till investeringar	800	1 320 000	100 (800)	20	10 080 000	11 400 000

9. Bilaga 1

Vegetabilier

Prognoser som visar på effekterna av sommarens torka finns inte tillgängligt för alla vegetabilier. Den förväntade skörden 2018 av spannmål och oljeväxter har dock publicerats av verket och enligt denna beräknas skörden bli ca 29 procent lägre för spannmål än föregående år och 25 procent lägre jämfört med senaste femårssnittet. För oljeväxter är motsvarande uppgifter 44 procent och 36 procent. För övriga grödor i nedanstående tabell, där det ännu inte finns någon officiell skördeprognos (alla grödor utom spannmål och oljeväxter), har årets skörd beräknats med ledning av årets areal och femårsgenomsnitt för hektaravkastningen med avdrag för förväntad skördeminskning beroende på torkan som delvis bygger på branschens uppskattningar. Själva skördeminskningen, jämfört med femårsgenomsnittet, har uppskattats till 30 procent för matpotatis, 25 procent för stärkelsepotatis och till 15 procent sockerbetor jämfört med det senaste femårsgenomsnittet års skörd. För foderärter och åkerbönor har 30 procent använts.

För spannmål har skördebortfallet för 2018 beräknats till 1,5 – 1,7 miljoner ton beroende på vilken jämförelseperiod som används och för oljeväxter till 0,12 - 0,17 miljoner ton. Sammantaget för övriga grödor har bortfallet beräknats till ca 0,6 miljoner ton. För grönfoder från stråsäd finns troligen ett betydligt mindre underskott än vad som uppskattats i nedanstående tabell eftersom ca 100 000 hektar ytterligare spannmålsareal har beräknas ha använts för detta ändamål. Detta skulle i så fall kunna generera en grönfoderskörd vid normala förhållanden till ca 1,2 miljoner ton vid 30 procent torrsubstanshalt. Med avdrag för årets uppskattade skördebortfall som gäller för andra grödor (30 procent) kan denna ytterligare skörd beräknas till ca 850 000 ton. Hur stor andel av detta som slutligen används som djurfoder beror på flera faktorer som torkning till torr vara, svinn mm. I animalieavsnittet redovisas en grovfoderbalans som bland annat redogör för dessa faktorer.

Tabell. Beräknat skördebortfall 2018 i volym (1000 ton)

1 000 ton	Skörd 2018 prog	Skördebortfall	
		Jmf 2017	Jmf 5årsnitt
Vete	2 165	-1 134	-714
Korn	1 443	-192	-229
Råg	105	-37	-36
Havre	424	-252	-318
Rågvete	81	-75	-102
Blandsäd	8	-33	-46
Spannmål	4 219	-1 723	-1 455
Raps	209	-165	-120
Rybs	3	0	0
Oljelin	4	-4	-8
Oljeväxter	216	-169	-128
Matpotatis	379	-148	-162
Stärkelsepotatis	216	-110	-72
Sockerbetor	1 695	-269	-300
Foderärter	48	-33	-20
Foderbönor	61	-41	-19
Övriga grödor	2 435	-601	-573

Intäktsbortfallet för 2018 års skörd har beräknats med ledning av en jämförelse mot föregående år och det senaste femårsgenomsnittet både vad gäller skördenivå och prisnivå. Priserna för 2018 års skörd finns ännu inte tillgängliga utan för dessa har en uppskattning gjorts. Spannmålspriset redovisas som ett vägt genomsnitt med ledning av skörden 2018 för respektive spannmålslag i förhållande till total spannmålsskörd. För oljeväxter har ett genomsnittspris för både höst- och vårraps använts. Vidare har ingen hänsyn tagits till att olika kostnadsbesparingar i odlingen kan uppstå i samband med lägre skörd, t.ex. lägre bränsle- och maskinkostnader. Någon hänsyn till att en självrisk eller att ett minimikrav på inkomst- eller skördeförfluster ska finnas i stöd villkoren har inte heller inkluderats i beräkningarna. I många inkomstförsäkringssystem anges att minst 30 procent av föregående års skördebortfall eller inkomster måste uppnås för att ersättning ska kunna erhållas via försäkringen.

Med utgångspunkt från Jordbruksverkets skördeprognos från augusti i år redovisas i nedanstående tabell beräknade intäktsförluster för olika produkter. Med gjorda antaganden om skördebortfall och prisnivåer beräknas det totalt sett uppstå förluster för vegetabiliesektorn men dock inte för spannmål då effekten av högre marknadspriser kompensera för förluster som beror på lägre skördar. Beräkningarna är dock mycket känsliga för om skördeförluster och priser ändras. Vid ett antagande om att bortfallet för spannmål är större än Jordbruksverkets vad prognos visar beräkningarna istället på att det uppstår en **intäktsförlust på ca 550 miljoner kr** vid en spannmålsskörd som är 40 procent lägre än föregående års skörd. Senare branschprognoser visar också på lägre skördar än vad Jordbruksverket har beräknat i sin prognos. Nya preliminära skördeuppgifter avseende spannmål, oljeväxter och trindsäd kommer att publiceras i mitten av november. Jordbruksverket utgår dock ifrån att skörden 2018 troligen blir lägre än vad som hittills har beräknats, vilket i sin tur innebär att betydande förluster kommer att inträffa även för spannmål.

Intäktsförlust	2018 års skörd jämfört med:	
	2017	femårsgenomsnitt
Spannmål, milj kr	711	753
Pris 2017 eller femårssnitt, kr/ton	1 270	1 325
Pris 2018, kr/ton	1 955	1 955
Oljeväxter, mil kr	-432	-299
Pris 2017 eller femårsnitt, kr/ton	3220	3260
Pris 2018, kr/ton	3700	3700
Foderärter och bönor, milj kr	-162	-103
Pris 2017 eller femårssnitt, kr/ton	2100	2200
Pris 2018, femårsnitt, kr/ton	2200	2200
Matpotatis, milj kr	45	-50
Pris 2017 eller femårsnitt, kr/ton	2 252	2 367
Pris 2018, kr/ton	3 250	3 250
Stärkelsepotatis, milj kr	-68	-32
Pris 2017 eller femårsnitt, kr/ton	640	600
Pris 2018, kr/ton	650	650
Socker, milj kr	-4	6
Pris 2017 eller femårsnitt, kr/ton	255	246
Pris 2018, kr/ton	293	293

Vid en större produktionsförlust (40 procent) än vad jordbruksverkets prognos visar för spannmål så utgör denna ca 8 % av det genomsnittliga produktionsvärdet för spannmål. För de andra produktionsgrenarna motsvarar intäktsförlusten ca 27 procent för oljeväxter och 4 procent för matpotatis och ca 19 procent för stärkelsepotatis. För sockerbeter har en marginell förlust beräknats beroende på förväntat högt pris och ett mindre skördebortfall. Utan att beakta ett höjt pris för sockerbeter under 2018 kan en intäktsförlust beräknas till ca 74 miljoner kr, vilket motsvarar ca 15 procent av produktionsvärdet. För proteingrödor beräknas intäktsförlusten motsvara ca 30 procent av produktionsvärdet.

Animalier

Den totala förlusten till följd av torkan kan beräknas till drygt 5,2 mdr kronor för animaliesektorn. Av den totala förlusten uppskattas den grovfoderbaserad animalieproduktion stå för ca 4,3 mdr kr och den spannmålsbaserade för ca 0,9 mdr kr.

Grovfoderbaserad animalieproduktion

Mjölk-, nötkötts- och fårköttproduktionen i Sverige baseras på grovfoder, främst gräsensilage, och under sommaren även betesdrift. Årets torra hade därför stor påverkan på produktionen i Sverige. Det är främst mindre tillgång på grovfoder och strö som har påverkat producenterna. Minskad tillgång på spannmål och därigenom högre priser kommer också att påverka mjölkproduktionen och den intensiva nötköttproduktionen.

För att möta årets situation har olika anpassningar genomförts. Hur detta har skett varierar mellan olika företag. Ökad noggrannhet för att minska svinn och förändringar i foderstater kan i viss mån bidra till att förbättra försörjningsläget. Arealer som normalt inte skördas har utnyttjats och alternativa fodermedel används i större utsträckning. Jordbrukarna har gjort anpassningar på företagen genom att ändra användningsområde för årets grödor. Spannmål som varit avsedd för mogen skörd har istället skördats som grönfoder för att kunna användas som grovfoder. Enligt Jordbruksverkets prognos har cirka 10 procent av årets spannmålsareal, det motsvarar 100 000 hektar, skördats som grönfoder.

Totalt beräknas årets skörd av vallfoder att uppgå till ca 65 procent av normalskörd i genomsnitt för hela landet. Uppgifterna baseras på en enkätundersökning som gjorts bland rådgivare inom Växa och Hushållningssällskapet och bland Länsstyrelsens personal. Skördeutfallet varierar mellan olika delar av landet men framförallt mellan enskilda gårdar. Enstaka regnskurar, skillnader i jordart och tillgång till bevattning har påverkat avkastningen för enskilda företag. På grund av den metod som använts väljer Jordbruksverket att inte redovisa skördebortfallet fördelat regionalt.

Handel med ensilage är normalt mycket liten eftersom företag med nötkreatur och får strävar efter att täcka det egna företagets behov. Ensilage är svårt att hantera vid transporter, ensilagebalar är ömtåliga och skrymmande, vilket leder höga kostnader och stor risk. Under 2018/19 kan det förväntas att en något större mängd ensilage än normalt kommer att gå i handel. Det saknas officiella prisuppgifter för ensilage. Ensilage och annat grovfoder brukar normalt värderas till produktionskostnad plus alternativvärdet för den gröda som annars skulle ha odlats. Kalkyldata från 2017 anger ett värde på ensilage till 1,30 kr/kg ts. För 2018 har värdet för spannmål ökat med 0,70 kr/kg enligt uppskattningar av Jordbruksverket. Det innebär att värdet för ensilage för 2018 års skörd uppgår till 2,00 kr/kg ts.

Halm på företag som saknar djur plöjs inte sällan ner för att förbättra mullhalten i jorden. I år har mer halm än normalt bärgats. Till en del kan behovet av strömedel i form av halm ersättas med ökad användning av torv och sågspån. Olämpligt väder under fjolåret har reducerat tillgången på torv. Trots ökat utbud har bristen på grovfoder lett till att halmpriserna gått upp.

Det är även troligt att mer alternativa fodermedel som till exempel betblast och biprodukter från livsmedelstillverkning kommer att användas. Dessa kommer att få ett högre alternativvärde eftersom priset på de konventionella fodermedlen är högre.

Mjolk- och intensiv köttproduktion kommer också att påverkas av högre spannmålspriser. Spannmålspriserna beräknas ha ökat med 0,70 kr/kg. Utöver högre produktpris tillkommer kostnader för frakter och handelsmarginaler eftersom en större mängd foder än normalt måste köpas in.

Import av grovfoder är oftast inte något alternativ för nötkötts- och fårproducenter eftersom den enskilde producenten är i behov av stora kvantiteter. Det torde främst vara företag med hästar som kommer att importera grovfoder.

Utöver direkta kostnadsökningar för foder har producenterna haft andra kostnader i form av merarbete för att stängsla, transportera djur och vatten i större omfattning än normalt.

På grund av svårigheter att beräkna merkostnaderna för varje enskild anpassningsåtgärd som gjorts i jordbruket beräknas kostnaden som uppstår i den grovfoderbaserade animalieproduktionen i form av förlorat värde för utebliven vallfoderskörd. Utebliven grovfoderskörd som drabbar nötkreatur och uppskattas till 1,75 miljoner ton. Vid ett uppskattat pris för ensilage på 2 kr/kg motsvarar det ett totalt värde på 3,5 mdr.

Det antas att priset för nötkött faller med 2 kr/kg, ger det ett intäktsbortfall med 250 milj kr. Mjolkprisökningen motsvarar ett värde på 400 miljoner kronor.

Den totala effekten för grovfoderbaserad animalieproduktion uppskattas till minst 4,3 mdr kr. Därutöver tillkommer ytterligare kostnader för merarbete som stängsling, transport av djur och vatten, dessa kostnader har i nuläget inte varit möjliga att uppskatta.

Kostnadspost	Kvantitet, mkg	Pris, kr/kg	Summa, miljoner kr
Utebliven skörd av grovfoder, exkl häst	1 750	2,00	3 500
Ökade kostnader för foderspannmål, mjölk	1 000	0,80	800
Ökade kostnader för foderspannmål, nöt	200	0,80	160
Priseffekt mjölk	2 700	0,15	400
Priseffekt nötkött	125	2,00	250
SUMMA grovfoder-baserad animalieproduktion			4 310

En del av grovfodret som saknas kan kompenseras genom att andelen spannmål i foderstaterna justeras upp, mängden svinn minskar och att antalet djur minskar. Merparten av anpassningarna kommer troligen att ske genom anpassade foderstater och minskat svinn. På enskilda gårdar finns det en ganska stor potential att minska svinnet. Noggrannare gruppering av djuren, noggrannare sortering av fodret och förbättrade utfodringsrutiner är åtgärder som kan minska svinnet. Ytterligare en faktor som kan behöva beaktas är att kvaliteten på årets skörd är mer varierande än normalt. Den skörd som bärgats, i synnerhet på trädan, torde vara av förhållandevis låg kvalitet. För att undvika lägre avkastning i animalieproduktionen krävs att jordbrukarna är noggranna att styra olika grovfoderkvaliteter till respektive kategori av djur.

En annan åtgärd för anpassning är att minska djurantalet. Sett över en längre tid har antalet nötkreatur i Sverige varit relativt oförändrat, dock med en förskjutning från mjölkdjur till köttdjur. I nuläget finns det ca 340 000 mjölkkor och 200 000 dikor. Utslaktningen av mjölkkor har varit relativt hög redan från början av 2018 då grovfoderskörden var lägre än normalt redan 2017. Under sommaren och tidiga hösten 2018 har slakten av kor och framförallt kvigor legat på en högre nivå än de närmast föregående åren. Tillgänglig statistik omfattar perioden jan-aug 2018 och enligt denna har slakten av nötkreatur ökat med ca 5 procent jämfört med motsvarande period under de två föregående åren. För gris har ökningen varit ca 2 procent. Till viss del går det att förklara med att jordbrukare som försiktighetsåtgärd valt att anmäla djur till slakt och att samma djur har anmälts till slakt hos flera slakterier.

Spannmålsbaserad animalieproduktion (gris, ägg och fjäderfä)

Den spannmålsbaserade animalieproduktionen påverkas främst av att foderpriserna stiger på grund av torkan. Den låga skörden av spannmål i Sverige under 2018/19 torde leda till att det blir underskott på marknaden. Styrande för den inhemska prissättningen under det kommande året blir därför prisnivån för importerad spannmål. För de animalieproducenter som normalt har egen spannmål men som inte har tillräckligt under det kommande året tillkommer också kostnader för transport och handelsmarginaler.

Grisproduktionen påverkas också av stigande priser för strö. Smågrisproduktionen har få alternativ till att använda halm som strömedel.

Det bedöms inte uppstå några prisseffekter för produkterna till följd av torkan. De svenska producentpriserna ligger redan i nuläget högre än i våra viktigaste konkurrentländer. Ytterliga prisökningar på svensk råvara gör att prisskillnaden blir ännu större och därmed ökar trycket från importkonkurrerande varor. Det höga svenska priset gör det även svårt för svenska produkter att konkurrera på exportmarknaden.

Det bedöms inte heller uppstå några mer omfattande konsekvenser på längre sikt.

Kycklingproduktionen har mycket korta omloppstider. Gris har också en kort produktionscykel jämfört med nötköttsproduktionen.

Kostnadskalkyl för spannmålsbaserad animalieproduktion

Produkt	Produktion, mkg	Åtgång av spannmål per kg produkt, kg	Summa spannmål, m kg	Kostnadsökning för spannmål på 0,80 kr/kg, milj kr
Griskött	250	2	500	400
Fjäderfäkött	150	2	300	240
Ägg	125	2	250	200
SUMMA			1 050	840

Extra kostnader för halm i grisproduktionen uppgår till knappt 100 miljoner kronor

Totalt bedöms kostnaderna för de spannmålsbaserade animalierna uppgå till cirka 0,9 mdr kr.

Kostnadsökningen motsvarar ca 10 procent av produktionsvärdet för de spannmålsbaserade animalierna.

Trädgårdssektorn

Trädgårdsnäringen är en diversifierad bransch som omfattar många olika grödor, ettåriga såväl som fleråriga. Odlingen sker både på friland och i växthus. Det är svårt att ge en generell bild av hur

sektorn har drabbats eftersom utfallet till stor del beror på geografiskt läge, vilka grödor som odlas på den specifika gården och tillgång till bevattning.

Inom sektorn finns ingen officiell rapportering eller prognos av skördeutfall eller priser under pågående säsong. Statistik redovisas i efterhand av Jordbruksverkets statistikenhet.

Analysen bygger därför på uppgifter från LRF Trädgård och från producentorganisationer. Ungefär hälften av produktionen av de trädgårdsprodukter (enbart livsmedel) som tas fram i Sverige säljs genom producentorganisationer. Samtliga producentorganisationer har tillfrågats men kvaliteten på underlagen har varierat. Svarstiden för producentorganisationerna har också varit mycket kort vilket innebär att det har varit svårt för dem att samla in uppgifter från odlarna. Utifrån de underlag som kommit in är det inte möjligt att göra en rättvisande beräkning av det totala produktions-/intäktsbortfallet i trädgårdssektorn.

Bär

Bärodlingen domineras av jordgubbar vilka utgör 95% av den totala svenska bärproduktionen i ton. Jordgubbar är dessutom den värdemässigt näst största grödan bland trädgårdsprodukterna, värdet uppgick till drygt 568 miljoner kronor för odlarna år 2017. Den information som finns gäller därför främst jordgubbar. Ett generellt problem för jordgubbsodlingen var den tidiga värmen som drev på plantorna. Stora volymer bär mognade tidigt vilket medförde problem med att hitta tillräckligt med arbetskraft. Det var även svårt att få avsättning på marknaden för den stora mängden bär som mognade före midsommar. Jordgubbar i växthus som ska skördas under hösten förväntas ge en mycket låg skörd på grund av stora etableringsproblem i samband med sommarens höga temperaturer. Enligt LRF finns det jordgubbsodlare som har intäktsförluster på 20-30%.

Inom jordgubbsodlingen befaras även att nästa års skörd kommer att påverkas negativt på grund av otillräcklig bevattning i år. Detta eftersom företagen behövde prioritera bevattning av skördeklara fält. Kostnaderna för el och arbetskraft kopplat till ökad bevattning har varit betydligt högre än normalt.

Frukt

Årets skörd ser ut att bli bra, den enda oron är minskad fruktstorlek med anledning av att träden inte fått tillräckligt med vatten.

Grönsaker i växthus

I det material vi fått finns inga indikationer på att tomat och gurka har drabbats av något större produktionsbortfall. De största bekymren har varit sämre kvalitet och vissa producenter har haft ökade problem med skadedjur.

Grönsaker på friland

Generellt sett har frilandsgroönsakerna drabbas hårt av sommarens torka. Dock finns det mycket stora skillnader mellan odlare beroende på geografiskt läge, jordmån, nederbörd och gröda. Värmen har gjort att många produkter blev skördeklara samtidigt och dessutom tidigare än planerat. Det innebär att vissa arealer fick lämnas oskördade på grund av brist på arbetskraft, dålig produktkvalitet och en övermättad marknad. Även produkternas storlek och hållbarhet har påverkats negativt och problemen

har inte alltid kunnat undvikas trots intensiv bevattning. Ett annat problem är att vissa grödor slutar växa vid temperatur upp mot 30 grader oavsett om det finns tillgång till vatten.

Mindre storlek på produkterna har inneburit att odlaren har tvingats packa fler produkter i en förpackning för att uppnå rätt vikt men får inte betalt för det högre antalet produkter.

Producentorganisationen Sydgrönt pekar även på att den sämre kvaliteten har inneburit att produkter har klassats ner från klass 1 till klass 2 vilket i sin tur har gett ett lägre pris. Detta gäller främst kål och sallat.

Ett annat kvalitetsproblem är lagringsdugligheten på säsongens produkter. Kvaliteten har överlag varit dålig i år p.g.a. värmen och farhågor finns om att produkterna inte håller lika länge för lagring som ett normalt år. Exempelvis har Sverige vanligtvis en marknadsandel på över 90% för morötter. Om ett glapp uppstår i svenskt utbud öppnar det upp för utökad import. Det finns då en risk framöver för att marknaden kommer att hålla fast vid nyetablerade importförbindelser, vilket på sikt skulle kunna minska den svenska marknadsandelen. Morötter är trädgårdsnäringens största gröda värdemässigt med ett värde för odlarna på drygt 600 miljoner kronor. Sydgrönt rapporterar morotsskördar på 70% hos konventionella odlare respektive 65% hos KRAV-odlare.

I flera fall har odlaren inte fått några intäkter trots att man haft alla kostnader för sådd/plantering, växtnäring, skötsel såsom ogräsbekämpning med mera. Uppstartskostnaden för en frilandsodling av grönsaker beror av gröda och åtgärder och kan variera från 50 000 – 120 000 kronor per hektar. Uppstartskostnaden har i vissa fall blivit betydligt högre än normalt eftersom företag har blivit tvungna att så om fälten vid flera tillfällen då sådden inte tagit sig i värmen. För ekologiska odlare har omsådd dessutom inneburit extra arbetskostnader i samband med förnyad mekanisk ogrärensning inför sådd.

Kostnaderna för el och arbetskraft kopplat till ökad bevattning har varit betydligt högre än normalt. Bevattningsanläggningar finns ofta på plats men kapaciteten har många gånger inte räckt till eftersom man har behövt vattna samma fält oftare än under ett normalår. Större radavstånd gör dessutom att avdunstningen är större i grönsaksodlingar jämfört med exempelvis spannmål och vall. Sydgrönt ger exempel på en odlare vars elräkning normalt uppgår till 140 000 kronor under sommaren men som i år betalat över 400 000 kronor.

Uppgifter från Sydgrönt visar också att KRAV-odlade produkter i vissa fall har klarat sig sämre än sin konventionella motsvarighet på grund av högt tryck av skadedjur. Värst har blomkål och broccoli drabbats där skörden endast beräknas bli 10-20% av normalskörd. Skörden av konventionellt odlad blomkål och broccoli beräknas däremot till 80-90% av normalskörd.

Tabellen nedan visar uppgifter från Sydgrönt som också är den största producentorganisationen i Sverige. Observera att detta enbart är en prognos som bara gäller Sydgrönts odlare.

Uppskattat skördeutfall grönsaker på friland

10-20%	Blomkål KRAV, broccoli KRAV
30%	Majs
50%	Rödbetor KRAV, rödbetor knippe, fänkål, ärtor
55%	Palsternacka KRAV

60%	Palsternacka, rotselleri, stjälkselleri, stjälkselleri EKO, kålrot
65%	Morot KRAV, novellesallat, purjolök, rödbetor
70%	Isbergssallad, knippelök, morot, polkabetor, gulbetor, salladslök, salladslök KRAV, spetskål, vitkål
75%	Bönor, dill
80%	Broccoli, grönkål KRAV, rödlök, gul lök, savoykål
85%	Halloweenpumpa
90%	Blomkål, romansallat
Normal	Gräslök, grönkål, persilja, pumpa, pumpa EKO, rödkål, svartkål

Källa: Sydgrönt

Grönsaker på friland till industri

Dålig skörd av gröna ärtor, 40-45% i Skåne och 60% i Dalsland. Det finns kontrakt som ger odlaren en grundersättning som blir mycket låg. Rödbeta och frilandsgurka ger normala skördar till Orkla med normal kvalitet.

10. Bilaga 2

Anteckningar från muntligt samråd 10 oktober 2018 i Jönköping

Medverkande branschen: Carina Johansson, Nötköttsproducenterna, Johan Karlzén Spannmålsodlarna, Eva Anflo LRF Trädgård, Lisa Andrae, Potatisodlarna, Johanna Bengtsson Köttföretagen, Marie Lönneskog Hogstadius, Ägg, Maria Edman, Fåravelsförbundet

På telefon: Maria Donis, Svensk Fågel, Ingemar Olsson Grisföretagarna, Stefan Gård, Sveriges Mjölkbonder

Deltagare från Jordbruksverket: Tjitte de Fries, Göran Löfqvist, Helena Ingvarsson, Patrik Eklöf, Anna Arnesson Bergengren, Bengt Johnsson, Mattias Gotting

Sammanfattning

Animaliesektorn höll inte med om verkets bedömningar att foderbristen kan, efter att olika anpassningar har gjorts av sektorn, uppskattas till 5-10 %. Förutom skördebortfall håller fodret sämre kvalitet samt att större utfodring sker på gårdarna i väntan på slakt. I år har också gjorda anpassningar inneburit högre kostnader än vanligt (ca 40 öre/kg för mjölkcor). Den spannmålsbaserade djuruppfödningen har fått rejält högre kostnader i och med att spannmålspriserna har stigit kraftigt. Branschen menade vidare att utslaktning sker och bland annat i form av moderdjur, vilket får långsiktiga verkningar i sektorn. Intresset för att köpa och föda upp kalvar var dessutom rekordlångt.

Vegetabiliesektorn höll ej med om verkets bedömningar över årets förväntade skörd för spannmål och oljevaxter eftersom skördebortfallet är betydligt större än vad prognosen visar. Stora odlingsregioner (Skåne) drabbades mycket hårt av torkan. Potatisodlarna inväntar sin egen skördeinventering men höll med om att de förhållandevis höga potatispriserna bidrar till att kompensera skördeförlusterna men menade att bevattningskostnaderna varit mycket höga i år. Spannmålsodlarna påpekade också att de

odlare (ca 50 %) som säkrade sitt pris innan skörd inte kan ta del av det höga spannmålspriset som nu råder då kontraktspriset redan är fastställt på en lägre nivå.

Bedömningen av de långsiktiga negativa effekterna lyftes fram av i stort sett alla deltagare. Animaliesektorn och Potatisodlarna diskuterade detta i termer av att avvecklingen av företag kommer att öka medan spannmålsodlarna mer pekade på den höga likviditetsbrist som råder i sektorn (inga intäkter förrän till jul).

På fråga om hur stödet ska fördelas menade animaliesektorn att stödet skulle styras till denna sektor eftersom de drabbats dubbelt – lägre foderskörd och högre produktionskostnader. Mjölkbönderna föredrog dock ökad återbetalning av dieselskatten. Tankar om en kollektiv stödmodell till respektive bransch framfördes av fågelsektorn. Vegetabiliesektorn vill ha ett stöd till alla producenter eftersom det ansåg vara mycket viktigt att rätt signaler skickas om att alla lantbrukare har drabbats av torkan (inte bara djurbönderna).

Långsiktiga konsekvenser

Stefan Gård: hur ska producenterna klara lånevillkor. Företag som står i generationsskifte måste få signaler om att förutsättningarna ska finnas i Sverige. Effekterna av torkan kommer att synas tydligt 3-4 år framöver och många kommer att avveckla sina företag.

Lisa Andrae: Antalet potatisodlare minskar och torkan kan vara en anledning till att sluta. Det finns yngre som startat upp men som nu lägger ner redan.

Carina Johansson om att nötköttsproduktionen kommer att påverkas för många år framöver. Det tar 4 år från kalv till att kött produceras. Positivt med åtgärder från det offentliga. Kalvarna kan bli dyra nästa höst. Brexit med irländskt kött kan ta marknadsandelar.

Marie Lönneskog Hogstadius (ägg): packeriernas förhandlingsfönster mot handeln. De som har möjlighet kanske avstår att sätta in nya honor.

Maria Edman. Det är snabbare att avveckla i och med att lammen har kort uppfödningstid. Marknadsandelen på 27-28 % är redan låg. Har funnits svag lönsamhet under många år som gör det svårt att hantera.

Eva Anflo: svårt med tillgång på utsäde. Spenatodlingen är helt utslagen i Sverige och Danmark.

Johan Karlzén: Det är slut på intäkter under många månader framöver. Det kommer alltid någon som kan odla men de företag som finns idag kan gå under. Många är högt belånade tex.

Ingemar Olsson: priserna på insatsvaror höjdes snabbt. Krävs insatser eftersom det är få som väljer att starta upp en smågrisproduktion som lagts ner. Över 3000 sugor som står i kö för att slaktas.

Förslag till fördelning

Eva Anflo: stöd till åtgärder som stärker företagen.

Lisa Andrae, potatisodlarna: det finns en irritation hos växtodlarna om att djurhållarna alltid får stöd.

Carina Johansson, nötköttsproducenterna förespråkar ett djurinriktat stöd.

Köttföretagen vill säkerställa att de går till alla djurslag.

Marie Lönneskog Hogstadius (ägg) tycker en fördelning enligt foderkonsumtion vore att föredra.

Johan Karlzén: Tycker av rättviseskäl att det måste fördelas till alla.

Maria Donis: fågel får inga stöd. mer. Kan vara bättre att pengar får till branschen gemensamt istället för att delas ut till företagen om det blir ett lågt stöd per företag men förespråkar annars ett djurrelaterat stöd.

Stefan gård: dieselskatten är ett bra alternativ.

Ingmar Olsson: diesel är alltid intressant. Vore bra att satsa på moderdjur. Djurskyddsskålen är till gagn för samhället i stort.

Ägg, att branschorganisationen får ett stöd